

Mir - svoboda - nepravilnost

BOJEVNIK

Glasilo Zveze bojevnikov in Samopomoči Zveze bojevnikov

Prav za našo zemljo so hoteli zopet žrebat, kakor bi še ne bilo dosti gorjã, ki so nam ga vsilili zemlje lačni tuji. Ob takih prilikah, ko hočejo veliki narodi po naši zemlji in z našo krvjo utrditi svoja gospodstva ter zaključiti svoje ogabne račune, je dolžnost vsakega našega človeka povsod, v vseh deželah in državah, kjer bivajo Slovenci, da dvigne glas vsemu svetu v opomin: Proč roke od naše svete zemlje! Tudi mi Slovenci hočemo revizijo in zahtevamo, da se združi to, kar mora biti združeno po vseh božjih in človeških postavah. Vrnite nam našo slovensko zemljo, da bomo z brati iz Primorja in Korotana združeni v naši jugoslovanski državi! Slovenska zemlja Slovanom! Jugoslovanska zemlja Jugoslovanom! Slovenska zemlja Slovencem!

Tabori

Ko so v preteklem stoletju naši najboljši možje sklicovali tabore, da bi združili vse Slovence in da bi ojačili med našim narodom narodno zavest, gotovo niso mislili, da bo treba po tolikih letih zopet sklicevati in zbirati narod na posvetovanja in odločevanja. Čast in zahvala našim narodnim borcem in prvakom: utrdili so med našim narodom narodno zavest in narodno čuvstvanje, poglobili vez med posameznimi deli našega ljudstva ter poživali duha vzajemnosti in sloge. Pa vendar hočemo v današnjih dneh bojevniko zopet taborov! Zakaj vendar? Res je, da smo veseli in srečni v naši jugoslovanski državi, vendar mnogo naših, ki govore isti jezik kakor mi, umira v tujini, kjer ne sme rabiti svoje materine besede, kjer ne sme poslušati svoje mile slovenske pesmi, kjer ne sme pozdraviti brata v svojem lepem jeziku. So pa še druge velike in težke naloge, ki tarejo vse sloje našega naroda. Velika bremena, majhni zaslužki, ki jih ima naš človek, ki se bori za obstanek in za košček vsakdanjega kruha, nujno silijo, da se posvetujemo, kako odpomoči velikim sedanjim nadlogam in težavam. In temu so v prvi vrsti namenjeni naši tabori.

Treba je pa tudi, da vsi spoznajo našo socialno ustanovo, našo organizacijo, da se seznanijo z njenimi cilji in nameni, da se vsi prepričajo, kako lepe, nesebične, splošno dobre cilje zasleduje naša organizacija. Treba je vendar enkrat izpodbiti mišljenje vseh onih, ki smatrajo našo Zvezo še vedno, dasi so vse bivše stranke že davno mrtve, za privesek te ali one politične skupine. Na taborih boste jasno čuli od vseh naših predstavnikov, da smo organizacija, ki dela za blaginjo in procvit vseh naših članov, pa tudi vseh naših ljudi, zlasti gospodarsko in socialno šibkejših in zatiranih.

V poletnih mesecih bomo stopili na plan, pred narod, brez ozira na desno ali levo in povedali vsem našim ljudem, kaj jih teži in kako si zamišljamo izboljšanje v teh težkih dneh. Slišati pa hočemo tudi od vseh plasti našega

naroda mišljenje, nasvete in želje, da storimo vse v izboljšanje razmer med ljudstvom. Šli bomo po vsej naši Sloveniji, zbrali se bomo na Suši pri Železnikih, v Crngrobu pri Škofji Loki, v Trziču, na Žalostni gori pri Ljubljani (Preserje), na Križni gori pri Ložu, v Mokronogu, v Dobropoljah, na Čatežu pri Trebnjem (kjer so se bivši vojaki po svetovni vojni prvič sestali), na Kumu, v Rajhenburgu, v Celju, na gori Oljki in v Petrovčah v Savinjski dolini, v Konjicah, v Beli krajini, na Ptujski gori, v Mariboru, pa tudi v Prekmurju. Povsod bomo zbirali naše ljudi, da se razgovorimo o vsem, kar nas teži. Izbrali smo za tabore nalašč take kraje, kamor ljudje radi zahajajo, kjer se radi zbirajo in sestajajo, da vsaj za hip pozabijo bridkosti in težave vsakodnevnega življenja. Privabiti hočemo naše ljudstvo na krajevne točke, ki so splošno priznane za izletne točke, kjer se lahko po mili volji razvedre in poveše, kjer si lahko ogledajo tudi vso krasoto naše slovenske zemlje, ki jo je nebo obsulo s prelestnim sijajem, velikim bogastvom in čudovito lepoto. Prav zato hočemo naše tabore na izletnih točkah.

Letošnje leto naj prinese razmah naši organizaciji pri vseh stanovih, poklicih in slojih! Zato bodo v prvi vrsti poskrbeli naši tabori, ki jih bo kronal običajni tabor vseh slovenskih vojakov iz svetovne vojne na Brezjah 15. avgusta.

R. W.:

Delo in varčevanje

Hočemo novo življenje, nov razmah, novo pojmovanje skupnosti in družbe! Ko se oziramo po rešitvi iz zamotanih gospodarskih stisk in nadlog, se nam nehote porodi vprašanje: zakaj je prišlo do strašne katastrofe po vojni, ki je vendar ugonobila tisoče najboljših ljudi, tisoče delavcev trpinov, tisoče kmetov sinov in mož? Kje tiči pač vzrok veliki brezposelnosti, ki je zajela svet, saj se je po vojni izpraznilo tisoče službenih mest, tisoče mrtvih rok je za vedno prenehalo delati in dalo prostora drugim? In vendar se na svetu strašna morija popolnoma nič ne pozna! Ravno nasprotno: hujše brezdelje, trpkejšje naloge vise nad človeštvom, brezobzirnejši boj se bije za košček kruha in za obstanek. Odkod vse to?

Ako pogledamo naše povojno življenje, vidimo, s kako neprimerno drznostjo se je razpasel med ljudmi skrajni egoizem. Egoizem na najvišjih mestih, egoizem pri vseh slojih, poklicih in stanovih, egoizem pri vseh podjetjih in ustanovah. Kakor krvoločne zveri preže ljudje, da grabijo in grabijo brez ozira na svojega sočloveka trpina. Semintja vržejo ti ljudje z nejevoljnim in ciničnim pogledom kak novič siromaku in mislijo, da so s tem že zadostili svoji socialni dolžnosti in da so storili več, kakor jim je potreba. Ko pa na zabavah in veselicah mečejo težke tisočake za svoje razveseljevanje in za uteho svojih nizkotnih strasti, se jim ne zdi ničesar škoda. Dobe se celo ne-

kateri, ki prav tako veseljačenje zagovarjajo, češ, saj dobe pri tem mnogi zaslužek, ker morajo razvadam in željam bogatinov streči in služiti. Kako usodna in bridka zmeta! Ali ne bi bilo bolje, da bi vsi ti ljudje služili in delali splošno za človeštvo, namesto da morajo hlapčevati posameznemu človeku?

Vso gnusobo današnjih dni vidimo prav posebno v pridobivanju in plačevanju raznih služb. Nehote se spominimo vseh mastno plačanih služb raznih generalnih ravnateljev, ravnateljstev, višjih uradnikov, dalje članov načelstev in nadzorstev pri raznih delniških in združenih podjetjih. Prav zaradi tega je nastala vsa nesreča naših denarnih zavodov in s tem tudi zastoj vsega našega gospodarskega napredka. Zaradi nekaj ljudi na najvišjih mestih morajo stradati tisoči naših najboljših ljudi, ki nimajo niti toliko, da bi se mogli enkrat na dan do sitega najesti. Brezobzirnost ljudi na upravnih mestih sega celo tako daleč, da hlastajo vedno po novih postranskih službah in zgodi se, kar lahko opazamo v vsem našem javnem življenju, da eni in isti ljudje zavzemajo mesta v večih upravnih odborih. Ko mečejo iz služb ljudi, ki so reš žrtvovali za malenkostno plačo vse svoje moči, jim niti na misel ne pride, da bi zmanjšali plačo svojim višjim ravnateljem in sebi znižali obresti upravnega dobička. Še danes v tej grozni stiski ima večina upravnih ravnateljev preko 10.000 Din mesečne plače brez posebnih doklad ob prostem stanovanju, kurjavi in razsvetljavi. Še vedno bi imeli vsi ti gospodje prav dovolj, ako bi se jim znižala plača na polovico, od druge polovice bi pa precej navadnih zemljanov vsaj za silo moglo preživeti sebe in družino.

Ali ni v nebo vpijoča krivica, da stotine naših rudarjev strada, da se jim ustavlja delo in utruje nizka plača, ko gospodje na vodilnih mestih uprave in člani načelstva niso še prav nič prikrajsani v svojih prejemkih? Ali ni strašen greh, da mora naš kmet prodajati pod ceno svoje pridelke, ki si jih je pridobil s težkimi žulji in s pridnostjo brez primere, da ne more skupiti za svoje delo niti toliko, da bi plačal davke in da bi si kupil najpotrebnejšo obleko in obutev? Ali ni največje zlo, da morajo beračiti pridni, varčni, mladi in stari delavci od hiše do hiše za kosček kruha, ki bi radi z veseljem delali, če bi se delo tako porazdelilo, da bi ga bilo za vse dovolj? V duhu že vidimo, kako grozne posledice bodo imele vse te stvari, kadar prikipi sila do vrhunca. Še je čas, da se ozdravimo neznosne razmere, da se ublaže socialne razlike, samo dobre volje je treba.

Pa tudi v javnih službah vse preveč trosimo in zapravljamo denar. Tudi tukaj bi se dalo mnogo predrugačiti in preobrniti. Pred kratkim smo čuli pri razpravi o nekem občinskem proračunu celo od moža «vladne stranke» hude očitke zaradi prejemkov najvišjih činiteljev v občini. Besede so bile lepe, vendar je proti njim nastopilo mnogo odbornikov, jasen dokaz, da je ljudem res težko vcepiti socialno misel, ako je nimajo. Tudi v državnem gospodarstvu bi se dalo marsikaj tako preurediti, da bi bilo boljše in lepše, da bi bilo več ljudi zadovoljnih, srečnih in veselih. Poudarjamo predvsem to, da je vsaka uporaba državnega ali drugega javnega denarja, pa tudi brezplačno izkoriščevanje državnih ustanov in naprav za zasebne ali strankarsko-politične namene zločin zoper državo.

Zgrozi se človek, ako pogleda naša javna dela! Kako se tu postopa neekonomsko, nereelno, da celo brez glave. Navadnemu človeku se zdi kar nerazumljivo, ko vidi, koliko komisij, strokovnih mnenj, neosnovanih pritožb se pojavi, kadar je treba storiti kako obče koristno delo. In ko se že dela in je na tem, da stvar povoljno izteče, nastanejo zopet «nepremostljive» zapreke. Tako se ti zgodi, da se n. pr. sporazumeta o škropljenju cest dve občini šele proti zimi, vse poletje se valjamo v prahu, in ta odlok velja samo za preteklo leto, tako da je treba

za bodoče novih pogajanj itd., da ne govorimo o tlakanju cest, polaganju cevi za kanale, kablov in plinovodov, pa še o nešteto drugih stvareh.

Naša dolžnost bi bila, da zaposlimo naše domače ljudi in da oskrbimo vse stvari doma. Tujine in tujih delavcev ne kličimo k nam! Ali ni žalostno, da v Ljubljani «navadnega tramvaja» ne moremo napraviti sami z lastnimi močmi? In to je povsod, kamor človek pogleda. Nehote se zdi človeku, da se namenoma izrablja tujina na škodo našega delavstva, naših podjetij in naših ustanov. menda le zato, da gredo lahko zopet izbrane komisije in gotovi «strokovnjaki» v tujino na stroške davkoplačevalcev na ogleda po strokovnjaška mnenja in nasvete. Tako odneso tujci zopet milijone našega narodnega premoženja.

Preustrojiti današnje delovne razmere, zaposliti povsod naše ljudi, graditi z domačimi sredstvi, varčevati predvsem na najvišjih mestih, to je ena glavnih naših nalog. Le tako bomo mogli doseči, da zavladata v našem narodu blaginja in procvit.

Soški borec:

Revizija

Razrvana Evropa se zvija v novih krčih. Bolezenske kali, ki jih je vcepila velika vojna, razjedajo evropsko zgradbo v njenih temeljih. In zakaj? Zato, ker nove Evrope ni izobličil bojevnik, ker novih državnih mej in mirovni temeljev ni položil on, ki se je v resnici zanje boril, to je bojevnik. Ne, vse to so završili oni, ki niso najmanj trpeli na frontah, pač pa opazovali divji boj iz varnega zaledja, a nazadnje se usedli k zeleni mizi in začrtali novo usodo Evropi. In ta usoda in karta ni začrtana za podlago trajnega miru, ker je bila ustvarjena iz maščevalnosti, samoljubja, oholosti in nenasitnega pohlepa po tuji zemlji. In danes, po štirinajstih letih, preti od vseh strani revanža, maščevanje zato, ker so bile mirovne pogodbe krivične, vsiljene, zasejale so novo vojno.

Bojevniki, ki so nosili vso pezo velike vojne, bi ustvarili tedaj drugačno karto Evropi, dali bi ji močno in trajno mirovno podlago, kakršne hladni diplomati niso mogli dati. Kajti trajna podlaga miru niso strategične meje, ne matematika, ne lokavost diplomacije, ne vsi njeni preračunani triki in slepila in prigoljufani plebisciti, ne, garancija miru niso niti železnobetonski trdnjavski zidi, ne kanoni, ne meč, ne plin, ne zversko zatiranje narodne manjšine. Edina trajna podlaga miru je ljubezen do bližnjega, narodna strpnost in pravična narodnostna meja! Sporazum narodov in ljudstev, naravni sporazum brez mešetarjev in brez pretkanih diplomatov — to je najmočnejša garancija za svetovni mir. Ako dandanes v bratski slogi zborujejo milijonski zbori bojevnikov, ki so si stali nekoč v zakopih drug proti drugemu, umetno našutani; ako so si celo ti danes kakor bratje, kako bi se sporazumela šele ljudstva, ki si niso še nikoli stala oborožena nasproti! Kdo je torej kriv tega večnega umetno razpaljenega sovraštva med narodi in državami? Bojevniki ne, ljudstva ne, ne delavci, ne kmetje, temveč perfidnost ponorelih sadistov, ki bi hoteli za vsako ceno preizkusiti učinek svojih novih izumov morilnega orožja nad človeštvom in zemljo.

In mi vsi, ki se borimo za mir in sporazum med narodi, napovedujemo boj ponorelim sadistom in njihovim paraličnim trobentarjem. In revizijo mirovni pogodb hočemo. Kdo? Ti, ki jim je dala zelena miza več ko preveč, ti bi hoteli zdaj revidirati meje. Mi smo za pravično razmejitev zemlje in za revizijo. Nemški Avstriji naj se vrne južna Tirolska, lužiskim Srbom pritiče avtonomija, vsa Ukrajina je zaslužnjena, itd. In če smo mi storili komu krivico, smo pripravljeni vse poravnati. Ali komu? Avstriji? Ako se klati kak hitlerjevec po naših deželah, svobodna mu pot, lahko gre. Toda Koroška je in bo naša! Smo kaj ukrali Madžarski? Tisti madžarski židje, ki gulijo naš narod po Banatu in Vojvodini, te lahko

odnese vrag, naša zemlja se bo oddahnila. In kaj smo ukrali našemu jugozapadnemu sosеду, ker se tako strážansko bojimo revizije? Morda podrtine ljubljanskega rimskega zidu. Le čemu za božjo voljo se mi tako bojimo revizije? Radi ljubega miru naj si pustimo končno odsekati še glavo? Ne, hvala za tak mir, vrag naj ga vzame, ako smo mi brez nog in brez glave! Naš človek je vedno proti vojni, toda na svoji zemlji hoče imeti mir, da v miru orje in seje in žanje. Ako ga pa pri tem njegovem delu kdo nadleguje in ujeda, tedaj naš krotki človek zamahne in oplazi, da je joj.

Neki naš Bosanec, starikav črnovojnik od delavske stotnije, je kopal jarke med četrto in peto bitko na Soči. Dogodljaj je resničen. Kopal je prav pred prvo linijo, ponoči, slučajno tedaj čisto sam. Kar se priplazijo trije bersaljeri, ga obkolijo in pozovejo, naj se vda. On se ne zmeni, koplje dalje, kakor mu je bilo ukazano. Prično drezati vanj, naj preneha in naj gre z njimi. On zmaje z ramami, jim pokaže bojno linijo, češ, tja naj gredo, tam so pravi vojniki, ki se vojskujejo, on pa ne utegne, mora kopati, kakor mu je naročeno. Ko le ne odnehajo, jim pokaže kramp in lopato: glejte, nisem vojniki, nimam orožja, sem samo delavec, krampar, ki moram do jutra izkopati toliko in toliko zakopa. Če bi se radi vojskovali, naj se zmenijo z onimi, ki imajo puške in bombe, on je revež, nima nič. Kako? Da bi šel z njimi? V robstvo? Ne, za to res nima vremena, mora raditi. Nu, so ga pa hoteli zgrabiti in odgnati s silo. Jok! Bosancu je bilo tedaj šale dovolj. Dvignil je lopato, zamahnil in tako silovito usekal, da je prvemu zletela glava z ramen... Druga dva sta od groze odskočila in jo ucvrkla, odkoder sta prišla. Naš Bosanec je kopal dalje. Toda pričela ga je peči vest. Odsekana glava se mu je trkljala okrog krampa, pa je kar popustil delo in odšel k svoji komandi. S sklenjenima rokama se je vrgel pred častnika in mu priznal skesan, da je izvršil zločin, da se je spustil v posel, ki njemu delavcu ne pritiče. Naj ga kaznuje gospodarju, kakor ve in zna, naj ga koj odženejo na vojni sod, mili Bože, spozabil se je pa v svojem nebrzdanem srdu in odsekal nekemu glavo. — No, kako se je začudil naš Bosanec, ko se mu je častnik tako od srca smejal, ga potrepil po rami in mu končno obljubil veliko srebrno. —

Kakor rečeno, ta zadeva se je v resnici dogodila na soški fronti in živo govori o značaju našega človeka. Da hočejo Dalmacijo, tulijo fašisti, da hočejo vso Slovenijo do Celja, vso našo obdelano zemljo, vse vode in gozdove. Tako tulijo. Mi pa vemo, zakaj. Zato, da bi s svojim tuljenjem udušili naš krik. Naš krik po živi naši krvi, ki sega doli do Tilmenta. Pa topovska žrela so nastavili vzdolž vse, za nas vedno provizorične meje. Čemu? Zato, ker jih je strah, da bi mi nekega dne ne zavihteli lopate in iztirjali, kar je našega. Ne, le kričite kolikor hočete, za revizijo smo mi, da se naša državna in narodnostna meja prenese na Tilmento in na gosposvetsko ravan! To bo šele končna podlaga našemu trajnemu miru!

Beneški Slovenec:

Do Tilmenta

Dà, prav do Tilmenta ali Taljamenta, kakor pravijo nekateri! Do tja sega naš prekrasni svet, ker bivajo tam že od sedmega stoletja Slovenci, dasi so jih vedno tlačili tuji od Furlanov preko beneške republike do današnjih dni, ko ječi še večji del našega naroda pod tujčevo peto. Saj živi ša danes tam do 50.000 Slovencev, ki so ostali zvesti svojemu rodu kljub pritisku in navalu tujcev.

Prav v sedanjih dneh se moramo spominjati te divne slovenske zemljice, saj praznuje vodja tega naroda letos sedemdesetletnico rojstva. Oče beneških Slovencev in nestor slovenskih pesnikov Ivan Trinko nam je lep zgled ljubezni do svojega naroda, kateremu je mnogo koristil ne le s svojim delom kot vzgojitelj in učitelj, tem-

več tudi kot pomočnik v vseh stiskah in nadlogah, ki so trle ubogo njegovo ljudstvo pod Matajurjem v dolinah rek Ter in Nadiže. To priča predvsem dejstvo, da je bil večkrat izvoljen kot poslanec v pokrajinski zbor v Vidmu. Ko se spominjamo njegove težke življenjske poti, se nam nehote porodi misel, da bi moral tudi leta 1866., ko je pripadla po plebiscitu Beneška Slovenija Italiji, izpregovoriti Slovenec-Jugoslovan približno iste besede, kakor jih je izpregovoril naš zastopnik v plebiscitni komisiji po končanem plebiscitu na Koroškem: «Teh Slovencev mati Slovenija ne bo nikoli pozabila, pa tudi Jugoslavija bo mislila nanje.»

Dokler imamo tam preko take ljudi kot je Trinko, se za naš narod ni bati! Vzdignil in prerodil se bo, ko pride naš kralj Matjaž! In prav do Tilmenta bo segala njegova pravica!

Korotanec:

Koroška svobodna in nerazdeljena!

Priznati moramo, da so Nemci na Koroškem za plebiscit znali najti prav krepkih in učinkovitih plebiscitnih gesel. Eno izmed njihovih najbolj privlačnih gesel, ki ga še danes trobijo z veliko trobento po vsej Koroški in ki ga hočejo zlasti mladini vcepiti v dušo in srce, je geslo: «Kärnten frei und ungeteilt — Koroška svobodna in nerazdeljena!»

Koroška svobodna! Koroški Nemci danes to svobodo Koroške tako razumejo — in ni dvoma, da so jo od vsega začetka tako razumeli — da imajo oni neomejeno oblast na Koroškem ter da smejo Slovence na Koroškem po mili volji zatirati in ponemčevati. Ta nemška svoboda Koroške torej pomeni za Slovence: zaslužjenje, zatiranje in popolno uničenje.

Slovensko geslo ob plebiscitu se je glasilo: «Koroška svobodna in zedinjena z brati po krvi in jeziku!» Tudi Slovenci so zahtevali zase svobodo, a oni niso hoteli zaslužjiti Nemcev. Niso zahtevali torej vse Koroške, marveč samo slovensko ozemlje na Koroškem. In vendar, kdo bi bil imel več pravice zahtevati zase vso Koroško: Slovenci ali Nemci? Brezdvomno Slovenci. Z zgodovinskega stališča namreč. Slovenci bi bili imeli zgodovinsko pravico zahtevati zase vso Koroško. Saj je bila vsa Koroška nekoč slovenska. Slovenska je bila Labudska dolina, slovenska je bila Krška in Metniška ali Motniška dolina, slovenske so bile Breže na severnem Koroškem, slovenska je bila dolina Bele pod Velikim Klekom, zdaj imenovana: Mölltal. Po vsej zdaj nemški Koroški najdete vse polno slovenskih imen, gora, voda, vasi in trgov. O vsej tej ponemčeni Koroški veljajo Gregorčičevi verzi:

A zdaj zatrt je tod naš glas
in tuji krog zvone glasovi,
tuj trg in grad, tuj ves je kras,
oh naši so samo — grobovi!

Na Solnograškem še zdaj pravi ljudstvo Koroški: das Windische Land, t. j. Slovenska dežela. Tudi to je priča, da je bila res nekoč vsa Koroška slovenska.

Toda Slovenci smo bili skromnejši in pravicoljubnejši nego Nemci in smo po razsulu zase zahtevali samo slovensko Koroško. Naravni mejniki med slovensko in nemško Koroško so: Dobrač (2166 m), Osojske Ture (1069 m), Sv. Urh (1015 m), Sv. Helena ali kakor jo Nemci napačno imenujejo Magdalensberg (1058 m), Svinja planina (2081 m).

Nemci so začeli silovito propagando proti razdelitvi Koroške. Apelirali so na koroško rodoljubje, češ, da se Koroška ne sme razdeliti, da mora ostati vsa in nerazdeljena. Seveda tako, da bi vsa in nerazdeljena ostala — njim! Apelirali so na zvestobo do Koroške in opominjali: Korošci, ostanite zvesti — Kärnter, bleibt treu! Ne pustite, da se razdeli Koroška! Vsak, kdor je za delitev Koroške,

je izdajalec! Slikali so krvaveče srce in prigovarjali: Ostanite Koroški zvesti! Kratkomal: znali so! Znali so se vživeti v dušo Korošca in ga znali prijeti tam, kjer je najbolj mehak in dovzeten. Njihova gesla so vlekla. Saj o tem, da hočejo zato vso Koroško, da bo vsa Koroška njihova «Lebensraum» (življenjski prostor), kar zdaj odkrito izpovedujejo, o tem so tedaj skrbno molčali.

Z večjo upravičenostjo bi bili mogli mi terjati vso Koroško zase, nego so jo terjali Nemci. Tudi mi bi bili mogli reči: Koroška svobodna in nerazdeljena! In prepričan sem, da če bi šlo res zato, da vsa Koroška pripade nam, bi bili Nemci takoj za delitev Koroške, da si rešijo vsaj nemški del. In mi bi ga jim bili čisto privoščili.

Ivan Rozina:

Pot v robstvo

Komisija je ugotovila le to, kar smo sami že davno dobro vedeli, da bolujemo vsi za pegastim legarjem. Zdravil pa niso nikomur dali. Zmajevali so z rameni in se razgovarjali, da so prišli prepozno, češ, kar je pomrlo, je pomrlo, ostali so krizo že itak prestali in torej ni bojazni, da pomrjejo. Res je umiranje nekako prenehalo in po sedmih dneh se nam je stanje toliko zboljšalo, da smo lahko kramljali med seboj. Šele sedaj smo opazili, kako velikanske vrzeli je zapustila med nami bolezen, ki je gospodarila brez nadzorstva. Zastonj smo klicali svoje drage prijatelje in znance, ni jih bilo več, kajti med našo vročično krizo jih je odpeljala bela žena k počitku, tja, kamor smo si želeli tudi mi, kar nas je ostalo živih. Ni mogoče povedati, kako strašno nas je vse to pretreslo. Tudi ravnanje naših «gospodarjev» se ni prav nič zboljšalo. Posebno kruto so nastopali zjutraj pri budnici. Nekega tovariša iz Perovega pri Kamniku (ime sem pozabil) je nedolžen nasmeh pri budnici stal življenjske. Sirovina bersaljer mu je kakor besen skočil s čevlji na njegova prsa, mu polomil pri tem več reber in prizadejal tako težke notranje poškodbe, da je tri dni nato umrl. Za tem ubogim, komaj osemnajstletnim fantičem so jokali celo stari v borbi preizkušeni možje. V lepih toplih dneh smo se izvlekli polagoma iz našega brloga na dvorišče ter se gredli na soncu kakor martinčki. Večkrat je priletela na dvorišče štruca kruha, ki jo je vrgel preko zidu neznan dobrotnik, da pomaga gladnim ujetnikom. Prepričan sem, da bi tega nikdar več ne storil, ko bi mogel videti prizore, ki so se odigrali. Kakor gladne zveri so planili ubogi sestradanci, ki so bili po prestani bolezni še bolj lačni, in od kruha ni ostala niti drobtinica, vse so pomadrali, tako da nihče ni imel koristi, pač pa le bolečine. V svoji zlobni prešernosti so se namreč z vidno naslado zaleteli med nas stražarji in tolkli po ubogem živem klopčiču, ki se je valjal po tleh, da dobi kruha, dobil pa je le strašne batine kar s puškinimi kopiti. Nekega tovariša od Škofje Loke je zadel tak udarec tako strašno, da je puškino kopito odletelo, siromak je pa drugi dan umrl. Toda še ni hotelo biti trpljenja konec. Komaj smo si malo opomogli od prestane bolezni, ki nam je po večini pobrala tudi vse lase na glavi, smo oboleli za tropično mrzlico, malarijo. Zopet je ležalo vse. V teh težkih dneh je posijal v naš brlog kakor sončni žarek tovariš žane Miklavčič iz Trbovelj. Prignali so ga z neke grofovske farme, kjer je obiral limone in pomaranče. Od vsega početka ujetništva je bil ves čas na delu, t.j. skoraj na svobodi nasproti nam, ki smo se vedno vlačili po samih taboriščih. Prinesel je s seboj precej poln žep drobiža. Ni ga skrival. Vsakemu je postregel z limonami in drugimi dobrotami toliko časa, da nas je spravil pokoncu, seveda svoj žep je pa tudi izpraznil. Po vsestranskem razgovoru o domačih in sorodstvu se je tudi on priključil naši četvorici tako, da nas je bilo pet. Kot zelo načitan človek nam je pripovedoval o različnih potovanjih in doživljajih po svetovnih morjih s tako prepričevalnostjo, kakor bi vse to res sam doživljal in so mu mnogi verjeli. Bil je izvrsten družabnik, poleg tega pa blaga duša. Marsikdo izmed tovarišev se mu ima zahvaliti za življenje, med njimi tudi pisec teh vrstic. Bil pa je vseskozi nemiren duh. Čim smo pričeli prihajati na sonce, nas je začel nagovarjati, naj pobeegnemo. Preštudiral je vse kanale in luknje ter nam stavil razne predloge. Po vsestranskem razmotrivanju smo ugotovili, da je mogoče ubežati le skozi kanale, za katere smo slutili, da peljejo v morje. Sklenili smo počakati toliko časa, da kdo izmed petorice dobi priliko priti v mesto, kjer bi si stvar поблиže ogledal. Vse nade pa smo gradili le na tovariša Miklavčiča, ki je edini izmed nas znal italijanski in je bil radi

tega edini primeren, da nas popelje iz južne Italije do severne meje. Na glavo vsakega ujetnika je bila baje razpisana nagrada 50 lir. Ubogi tlačani bi nas, ki nismo bili vajeni jezika, gotovo polovili in predali oblastvom, vsaj bi v svoji revščini prodali dušo kar za eno samo liro, kakor so pripovedovali starejši ujetniki. Prilika, priti v mesto, se je skoro nudila vsem. Nekega lepega dne v začetku maja so nas peljali prvič na izprehod. Naši spremljevalci so bili oboroženi le s palicami in bikovkami. Ko smo se pojavili na ulicah mesta Barletta, bolj podobni skeletom kakor ljudem, je civilno prebivalstvo zaplakalo. Kruh je kar deževal na nas. Razumljivo, da smo vsi planili nanj. To pa ni bilo vseh našim spremljevalcem. Pričeli so kar od kraja vse strahovito pretepati. Bili so po ubogih trpinah tako silno, da so ostali brez gorjač. Nič niso zalegli energični protesti civilistov, obupno plakanje in zmerjanje žen ter deklet, podivjanci so nadaljevali svoje delo in niso dopustili pobrati kruha in cigaret, kar je v obilni meri metalo in dajalo v roke dobro meščanstvo. Sprehod, bolj tortura, je trajala nad eno in pol ure. Prignali so nas do obale morja. Pri tej priliki si je naša petorica kljub toliki zmedi ogledala kanale in ugotovila, da so izpeljani vsi v morje. Sestali smo se k posvetovanju. Po vsestranskem pomenku pa smo morali načrt pobega opustiti zaradi tega, ker ne bi mogli tako dolge poti napraviti brez sredstev. Potovati bi mogli le ponoči, zaradi nepoznanja cest bi bila velika nevarnost, da nas zgrabijo. Porazna je bila ta ugotovitev, vendar smo se tolažili s tem, da nas mogoče premeste kam v severnejše kraje, kjer bi bil beg lažji. Naslednji dan pa je bil za našo petorico srečen. Tovariš Tome je bil «povišan», in sicer za «pučfleka», ter dodeljen k nekemu bersaljerskemu naredniku. V tem svojstvu nam je mnogo pomagal, saj nam je donášal preostalo hrano, včasih pa tudi kak požirek. Naenkrat se je pa 24. maja raznesla po vsem taborišču radostna vest, da nas bodo odpravili domov. Na izprehodu tega dne smo v pristanišču res videli velikanski parnik «Orione», toda kljub temu nismo nič kaj zaupali tej vesti, kajti le prevečkrat so nas že «potegnili». (Dalje prih.)

Naše mirovno poslanstvo

(Govor odbornika Zveze bojevnikov Rudolfa Wagnerja v radiu na proslavi mirovnega dne 11. novembra 1932.)

Čim bolj se oddaljujejo ona grozna leta trpljenja in grozot, tem bolj moramo zastaviti vse sile, da ne pozabi svet onih velikih žrtev, ki jih je prinesel na oltar miru. In ravno današnji dan naj bo vsako leto prav posebno klicar k bratstvu, slogi in mirnem sožitju narodov. Zlasti mali narodi, ki smo v svetovni vojni največ trpeli in do-prinesli ogromne žrtve za cilje skupnosti, moramo stremeti, da ostane ideja miru globoko zasidrana v naših srcih, da damo tej ideji življenjske sile, mogočnega zagona, da bo pognala globoke korenine med vsemi ljudstvi, da se pri nobenem narodu ne bo dobil kdo, ki bi hotel uničiti to s krvojem in trpljenjem kupljeno največjo dobroto vseh časov. Mir za vsako ceno in med vsemi narodi, ta klic naj prešine srca vseh, da bodo kot mogočna in nezrušljiva vez strnila vse nekdanje zmagovalce in premagance v edino mogočno bratstvo in miru.

Prav poseben klic naj čuje danes naša mladina, mladina vsega sveta, ona mladina, ki ne pozna let trpljenja in bridkosti očetov in mater, bratov in sester, mladina, ki sedaj dorašča in stoji že pod vplivom raznih fantastičnih zgodb in pripovedk v svetovni vojni, mladina, ki je dovzetna za vse dobro, naj zve resnico o vojni. Mladini prav posebno pove mo, da je vsaka vojna zlo, bodoča vojna bi bila pa še tisočkrat večja nesreča kakor vse dosedanje vojne. Vse naše čitanke in leposlovne knjižice več prispevkov o miru, da bo mladina spoznala dobrote miru in se seznanila z mirovnimi stremljenji. Mladim ljudem pa dajmo tudi priliko, da bodo spoznali svoje vrstnike pri drugih narodih, dopisovali z učenci v raznih državah, le tako bodo tvorili vez za medsebojno prijateljstvo in tovarištvost; s tem se bodo zblížali, to bo pa tudi podlaga za utrditev svetovnega miru. Mladina naša in mladina vseh držav in narodov zapiši v svoja srca: boj vojni, samo mir in prijateljstvo naj bosta zvezdi vodnici v vsem našem delu!

(Dalje prihodnjič.)

Herman Kuhar:

Dolina črnega demanta

Leta 1914. se je razlegal strašen, pretresljiv krik groze po dolini črnega demanta. Bližala se je črna pošast, strašna in ostudna hkratu. Njen mogočen dih je prodiral po zamazanih kolonijah in se izgubljal po od črnih saj zakajeni Doberni. Zaječalo je drevje kakor stoki ranjencev od Retja tja do Planine. Nekje daleč se je oglašil votel grom razbesnele nevilhte, ki se je, stokajoč in bliskajoč razgrinjala nad vsem bednim svetom. Kakor strela je treščilo v to črno dolino suženjstva, bede in trpljenja. Vojna! Vojna! Vojna! Ostrmeli so starci, zaplakale matere, zajokale ljubice. Kakor iskra smodnika je šinila v te žive skelete morilna misel, a samo za trenutek. Zamazane in žuljave roke, vajene trdega dela, so popustile, od raztresenih delavskih kolonij do postaje se je vila nepregledna množica žena, starcev in otrok, vsi z vprašanjem na bledih ustnih o nečem neznanem, strašnem: Zakaj? Kako? — Zapustili so podzemске rove, že naložene vozičke s črnim demantom — premogom — in sedaj hite na klic vladarja starca v klavnico. Na obzorju pa se je nevilhta razbesnela in razpalila ter zasedla že zadnji kotic zemlje s svojo grozoto. Tudi črna dolina je zatrepetala. Sikajoča pošast ni prizanašala, udarjala je s svojim groznim repom in rušila še to malo človeške morale v nič. Pred rudniškim konzumom se je trla nepregledna množica in se drenjala za košček kruha, preklinjala in besnela, se palila v srdu do besnosti, do vse strasti onemogle duše. Berje: ta trnjeva pot, polna ponižanja in sramote, do najnižje stopnje kulturnega človeštva. Kdo bi pozabil to Golgoto, ki se je ukoreninila v preproste duše! Če pride tujec v to dolino črnih saj in bo opazil nad cesto na Vodah nizko stavbo z visokim dimnikom, «Cigliano» imenovano, ne bo imel pojma, kaj vse se je tu godilo v letih svetovnega klanja, koliko trpljenja, sramote in bičanja zatiralcev je moral prestati bedni narod. Dolgih pet let trajajoče ponižanje se je bližalo koncu, tesni člen vklepajočih verig je popuščal, krivci so se že plašno ozirali na vse strani, kajti na obzorju je oblak večne groze postajal vedno bolj zagoneten, da se nekje odprejo zatvornice in da voda znova poplavi grešni svet. In prišlo je: Znova je zatrepetala dolina črnega prahu, a to je bila pesem svobode. Zasižalo je motno novembrsko solnce in odbijalo zlate žarke nad Planino. Novo življenje, nova doba — le Krist na Klečici sameva kakor poprej in žalostno zre nad črnimi revirji...

Samopomoč Zveze bojevnikov

reg. pom. blagajna
v Ljubljani

Ugodnosti za nove člane in njih svojce. Zaradi sedanje gospodarske krize je načelstvo Samopomoči ZB na svoji seji dne 20. aprila t. l. sklenilo, da se za člane in svojce, ki se zavarujejo v času od dne objave tega sklepa do 31. maja t. l., zniža vpisnina v vseh razredih na polovico. Ostale pristojbine ostanejo neizpremenjene. Poleg tega nudi Samopomoč ZB novim zavarovancem, ki pristopijo do 31. maja t. l. še to ugodnost, da pričenjja zanje karenčna doba s 1. januarjem 1933. S tem jim je skrajšana doba do popolnega uživanja pravic za polne štiri mesece. Vsi, ki se do sedaj še niso odločili za zavarovanje, bodo gotovo porabili to ugodno priliko, ki se jim nudi.

Uradne ure bodo od 1. maja t. l. v pisarni Samopomoči ZB na Jegličevi cesti št. 15 samo dopoldne od 8. do pol 1. in od 6. do 7. zvečer.

Na pristopnih izjavah ne pozabite navesti sorodstveno razmerje zavarovanega svojca nasproti članu. Brez te navedbe se zavleče sprejem, ki se more izvršiti brez zadržka le tedaj, če je pristopna izjava izpolnjena natančno po naših navodilih.

Ne zadržujte predolgo pristopnih izjav. Včasih prejemo pristopne izjave, ki so že mesec dni ali pa še več stare. Prav sedaj je točno in redno poslovanje potrebno, ko nudimo članom nove ugodnosti.

Pooblastila. Nekateri člani-zaupniki nam še niso poslali svojih slik ter jih prosimo, da to čimprej store, ker jim sicer ne moremo izdati pooblastil.

Člani in zaupniki naj nam vsako izpremembo naslovov takoj sporoče, da ne bo neprilik pri dostavljanju dopisov in časopisa. Smrtne primere nam tudi že sedaj takoj sporočite, čeprav jim še ni potekla karenčna doba.

Spomenik vojnim žrtvam v Križah na Gorenjskem.

Spomenik je bil odkrit 15. maja 1928. V Križah smo nedavno osnovali novo skupino Zveze bojevnikov.

Udruženje vojnih invalidov, naša bratska organizacija, je imelo v nedeljo 23. aprila svoj redni letni občni zbor. Udeležili so se ga delegati skoro iz vseh krajev naše banovine, poleg tega pa tudi zastopniki raznih organizacij in korporacij. Našo Zvezo je zastopal sedanji posle vodeči podpredsednik tov. Marinko, ki je v vznešenih besedah pozdravil zborovalce in zagotavljal podporo naše organizacije pri težnjah in zahtevah vojnih invalidov in njihovih organizacij. V znak iskrenega sodelovanja naše organizacije z invalidsko organizacijo je obiskalo zbor več naših članov. Zborovanje je vodil predsednik tov. Štefe. Iz poročil smo dobili lepo sliko o dosedanjem delu udruženja, zlasti o moralni, pravni in gmotni podpori članom. Poleg tega so govorniki ostro kritizirali, da naši invalidi še nimajo tiste zaščite, ki jim gre ne le po zakonu, temveč tudi po vseh božjih in človeških pravicah. Zlasti se ne upoštevajo pri podeljevanju služb, ne skrbi se zadostno za njih ambulatno zdravljenje, nimajo brezplačnih ordinacij in zdravil ter drugih ugodnosti, ki so določene po invalidskem zakonu. S temeljitimi pripravami in sodelovanjem raznih organizacij je udruženje izdelalo načrt o izpremembah invalidskega zakona. Splošna želja je bila, da bi bil zakon čimprej sprejet. Zlasti so zborovalci zahtevali, da se ostanki na invalidninah, ki tvorijo veliko postavko in na katere invalidi v svoji veliki stiski že težko čakajo, poravnajo. Pri volitvah je bil izvoljen dosedanji odbor s predsednikom tov. Štefctom na čelu. Obravnavale so se nato še nekatere aktualne društvene zadeve, občni zbor je tudi pozdravil v imenu Zveze ruskih invalidov podpolkovnik Senjanin, nato pa je predsednik zaključil lepo uspeli občni zbor.

Iz organizacije

Mirovni dan 11. novembra t. l. namerava proslaviti naša Zveza na najsvetanejši način. Pritegnila bo k sodelovanju vse naše kulturne in stanovske organizacije. V okviru naše organizacije se je izvolil poseben odsek, ki naj pripravi vse potrebno, da se ta misel uresniči. Za načelnika odseka je določen tov. Slavko Turel, za glavnega poročevalca pa tov. Anton Kozina. Odsek je imel prvo sejo 26. aprila, na kateri je v splošnem določil program dela in pa izdelal troškovnik za prireditve. Tovariše opozarjamo na mirovni dan in jih pozivamo, da že sedaj razmišljajo o tej naši velikopotezni akciji.

Seje osrednjega odbora. 27. februarja smo imeli sejo pod predsedstvom II. podpredsednika tov. Marinka. Na dnevnem redu so bila poročila o občnih zborih v Hrastniku in Škofji Loki, dalje se je razpravljalo o tomboli, ki jo priredi skupina Trbovlje, in o prireditvah skupin Tržič in Devica Marija v Polju. Na predlog skupine v Tržiču se pri osrednjem odboru ustanovi odsek, ki bo skrbel za znižanje raznih prireditvenih taks. Ker skupine zahtevajo igre in predavanja za svoje kulturno delo, se ustanovi dva odseka: dramatični (tov. Poženel, Rozina in Vertin), ki bo zbiral igre, oskrboval vse potrebno za igre ter dajal nasvete in navodila za igranje; prosvetni (tov. Marinko, Bonač, Šturm, Wagner, Vertin in Pirc), ki ima nalogo, zbirati predavanja in preskrbeti predavatelje. Naprosilo se je ministrstvo prometa, da dovoli polovično vožnjo za naše tabore, in skušalo se bo doseči, da bo imel vsak član naše Zveze trikrat na leto polovično vožnjo po železnici. Posameznim skupinam so se dodelili člani «Samopomoči Zveze bojevnikov», ki do sedaj še niso bili včlanjeni v naši organizaciji. Po predlogu tov. Pirca se je nato obravnavalo vprašanje novih pravil za skupine. Ker bo v kratkem izšel novi društveni zakon, se je izvolil odbor (tov. Pirc, Wagner, Rozina), ki bo to vprašanje proučeval in predložil osrednjemu odboru osnutek novih pravil. Blagajniške posle je prevzel tov. Kozina. Naposled se je govorilo o ustanovitvah nekaterih novih skupin. Na seji dne 15. marca smo obravnavali o taborih za okoliše Škofjo Loko in Železnike in o blagajniškem poročilu. Sprejet je bil sklep, da se vsake tri mesece vrši na nedeljo dopoldne seja širšega odbora, katere se morajo udeležiti zastopniki vseh skupin. Novi znaki bodo kmalu gotovi. Cena za kos 4 Din. — Peta redna seja je bila dne 5. aprila. Odobrili so se tajniški stroški in podpisala se je zadolžnica za dolg, ki ga imamo pri «Invalidski Samopomoči». Z odobravanjem so bila sprejeta poročila skupin Tržič, Zagorje, Svibno, Dobova in Litija. Na znanje se je vzelo poročilo in računski zaključek za leto 1931./1932. lista «Bojevnik». Pri tej priliki se je izrekla vsemu konzorciju lista posebna zahvala za delo in trud, zlasti še upravniku in uredniku Wagnerju. — Vršili so se razgovori o taborih na Križni gori, v Mokronogu, na Kumu, v Konjicah in na žalostni gori pri Preserju, v železnikih, Hrastniku in Škofji Loki. Iz drugih krajev še nimamo prijav. Da se smisel za našo organizacijo čimbolj poglobi, se je sklenilo sestaviti brošuro, ki bo vsebovala vse potrebno o namenu in ciljih naše Zveze. Osnutek za to bo napravil tov. Wagner. — Nato se je pričela razprava o mirovnem dnevu, ki bo dne 12. novembra. Bila sta dva predloga, in sicer predlog tov. Marinka in tov. Rozine. Da se zadeva čim vestneje pripravi, se je izvolil poseben širši odsek (tov. Marinko, Jalen, Turel, Pirc, Wagner, Kozina, Florjančič, Vertin in Kovič). Prvo sejo bo sklical tov. Kozina. — Po odposlancih se bomo udeležili občnega zbora naše sorodne organizacije «Udruženja vojnih invalidov» dne 23. aprila. — Naposled so se dodelili posameznim skupinam člani «Samopomoči Zveze bojevnikov». — 26. aprila je bila seja z edino točko dnevnega reda: Podelitev podpor iz ustanove «Colaričev sklad». Podpore so se podelile šestim prosilcem v znesku Din 700.—

Za tiskovni sklad so prispevali: Neimenovani Din 100.—; Colarič Valentina, Ljubljana, Din 100.—; Marinko Jože, Ljubljana, Din 8.—; Novak Zdravko, Vevče, pošta Devica Marija v Polju, Din 10.—; zbrano na izletu skupine Ljubljana-Moste v Hotederšico, in sicer so darovali po Din 10.—: Kovič Karel, Kovič Ivan, Kus Jožefa, Kus Franc, Ravber Vinko, Tršan Domine, Učakar Ignacij, Roth Franc, Zavašnik Milena, Kovič Matilda, Ravber Gizela, nekateri drugi pa skupaj Din 20.—; Bitenc Andrej, Zgornji Kašelj, pošta Devica Marija v Polju, Din 10.—; Rozina Ivan, Moste pri Ljubljani, Din 10.—.

Radi izdaje knjige o spomenikih vojnih žrtev potrebujemo slike vseh spomenikov, ki so bili postavljeni v Dravski banovini vojnim žrtvam. Zaradi tega prosimo zlasti vse občinske ali župne urade, naj nam pošljejo slike vojnih spomenikov in vojaških grobišč s kratkim opisom slavnosti odkritja in vseh naspomeniku vklesanih imen padlih tovarišev.

Za vojni muzej zbira naša Zveza zanimivosti z bojišč, predvsem slike, dnevnike, knjige itd. Vse tovariše, ki lahko te stvari pogrešajo, prosimo, da jih poklonijo naši Zvezi.

Škofja Loka. Takoj ko se je ustanovila bivša Zveza slovenskih vojakov iz svetovne vojne, smo tudi pri nas oživitvorili njeno podružnico, ki pa zadnja leta sploh ni delovala. Zaradi tega je bil 12. februar t. l. pomemben, kajti ta dan smo poživili naše vrste, ker smo osnovali skupino Zveze bojevnikov. Ustanovnega občnega zbora se nas je udeležilo do 70 bivših vojakov, ki smo enodušno pozdravili ustanovitev skupine, da tako stopimo v mogočno vrsto z drugimi našimi skupinami v dravski banovini. Osrednji odbor sta zastopala tovariša Bonač in Pirc. Tovariš Zihlerl Matevž je v imenu pripravljalnega odbora otvoril zborovanje, podal kratko poročilo o dosedanjem delu in priprava za osnovanje skupine, dalje je poročal, da je kraljevska banska uprava dovolila ustanovitev skupine in potrdila pravila. Nato je prečital pravila, ki so bila soglasno sprejeta. Tovariš Pirc je v imenu osrednjega odbora in predsednika generala Maistra pozdravil zbor, govoril o namenu organizacije in o delu, ki si ga je Zveza začrtala. Bodril je navzočne, naj se z vsemi silami oprimejo organizacije in delajo za njen procvit, da se strnemo vsi v eno vrsto in skupno manifestiramo za mir, kar je v današnjih časih prav posebno potrebno. Po govoru tovariša Pirca so se vršile volitve in so v odbor izvoljeni: za predsednika tovariš Rupar Franc, za odbornike pa tovariši Ravnihar Andrej, Šubic Anton, Bozovičar Pavel, Zihlerl Matevž, Matek Josip, Ogrin Anton, Cerar Franc, Triler Janez, Porenta Anton, Bernik Franc in Oblak Lovro, za preglednika pa tovariša Okorn Jože in Eržen Jože. Po izvolitvi se je določila članarina, ki znaša za redne člane Din 12.—, za podpore Din 20.—, za ustanovne pa Din 120.—. Nato se je vršil razgovor o velikem taboru bojevnikov za naš del Gorenjske, ki naj bi se vršil ali v Crngrobu ali pa na Suši pri železnikih. O zadevi bo odbor še razpravljati. Sprožila se je tudi debata o vojaških grobovih v Škofji Loki in se je odboru naročilo, naj tudi o tem razpravi na svojih sejah. H koncu se je oglasil k besedi še tovariš Bonač, ki je apeliral na člane, naj se ob vsaki priliki spominjajo padlih tovarišev, naj ohranjajo med seboj prijateljstvo ter naj bodo edini in složni. Povsod naj se zavzemajo za pomoči najbolj potrebne ter naj z vsemi silami delajo za mir, ki je zlasti sedaj ogrožen. Dalje je poročal o skrbi za vojaške grobove in pokopališča v drugih državah, čemur so navzočni posvetili prav posebno pozornost. S tem je bil lepo uspel občni zbor končan in predsednik se je vsem zahvalil za udeležbo in poročila, zlasti zastopnikoma osrednjega odbora.

Trbovlje. Pred kratkim je prinesel neki dnevnik dopis iz Trbovelj o stanju spomenika padlim vojnim žrtvam svetovne vojne. Hvaležni smo g. dopisniku, da se je spomnil tega perečega vprašanja, kajti nujno je, da se zadeva spomenika zopet enkrat vzame v pretres. Odbor «Zveze bojevnikov» v Trbovljah je na odborovi seji dne 8. aprila t. l. razpravljati o tej prepotrebni zadevi do podrobnosti. Kakor moremo po debati sklepati, so dopisniku znane okoliščine in ozadje zadeve spomenika. Znano je, da je spomenik ob blagoslovitvi v Trbovljah prevzela občina v oskrbo, vendar se je zanj zavzela sedanja Zveza bojevnikov in ga dala sveže bronzirati in prepleškati. Nabavila je tudi primerno stekleno posodo za razsvetljavo. Razen tega okrašuje spomenik v žalnih dneh s svežim cvetjem. To je vse v redu. Še važnejša stvar, ki je potrebna, pa je ograja pri spomeniku. Zveza je že v letih 1931. in 1932.

Reklamacije in naročila na list pošiljajte na naslov: Ivan Rozina, Ljubljana, Tyrševa (Dunajska) cesta 14 («Orient»).
«Bojevnik» izhaja mesečno. Naročnina znaša 10 Din letno.
Čekovni račun št. 14.160.

Pristopajte k naši Samopomoči!
Zavarujte sebe in svoje!

prosila in zahtevala tako v Ljubljani kakor tudi v Trbovljah za načrte in navodila, toda pravega razumevanja na odločilnih mestih ni našla. Tako ni mogla ničesar več ukreniti in je stvar odložila na ugodnejši čas. Naša skupina v Trbovljah bo po svojih močeh še nadalje skrbela za spomenik tistim padlim tovarišem, ki jih je usoda tako neizprosno iztrgala iz naše sredine v dobi svetovnega klanja. — Vsem tovarišem se nanašajo, da je zastopstvo «Samopomoči Zveze bojevnikov» za Trbovlje, Zagorje in Hrastnik prevzel tov. Mislej. Vsi, ki se hočejo zavarovati, naj se obrnejo nanj ali sporoče v društvenem lokalnu, da jih tov. Mislej obišče na domu. S tem, upamo, bo ta prepotrebna ustanova našla rodovitna tla, posebno še, ker je v dobrih in zanesljivih rokah. — Naša skupina priredi dne 4. in 5. junija, t. j. na binkoštno praznike, velik tovariški tabor na Kumu. Ker je čisti dobiček namenjen bednim tovarišem in vojnim sirotam, bo vsak tovariš in prijatelj pohitel iz črnih, sajastih Trbovelj, Zagorja in Hrastnika v višave našega posavskega očanca Kuma. Kličemo tudi vsem tovarišem in prijateljem onstran naše črne doline, da pohite za trenutek med nas, da jim stisnemo roke, kakor smo jih stiskali nekda v dnevih grozote in trpljenja.

Križe na Gorenjskem. V nedeljo 5. marca smo se zbrali bojevnik na našega okoliša na poziv tržiške skupine, da se dogovorimo, ali naj se pridružimo skupini v Trziču, ali naj ustanovimo lastno skupino. Za primer, da se odločimo za samostojnost, bi bil hkratu to tudi ustanovni občni zbor, kajti pravila za skupino v Križah je kr. banska uprava že potrdila. Zbralo se nas je čez petdeset bivših vojakov v gostilni našega tovariša Zaplotnika na Retnjah. Zborovanja so se udeležili odborniki tržiške skupine z njenim predsednikom tovarišem Lazarjem Ivanom in tajnikom tovarišem Cilerjem Vinkom, osrednji odbor pa je zastopal tovariš Wagner Rudolf. Predsednik bivše podružnice Zveze slovenskih vojakov iz svetovne vojne tovariš Zaplotnik je otvoril zbor, poročal o delu bivše naše podružnice in podal besedo tovarišu Lazarju, ki je v lepem, jedrnatem govoru očrtal pomen in namen Zveze bojevnikov, govoril o nalogah in delu skupin ter pojasnil smoter današnjega zborovanja. Zlasti je poudarjal velike zasluge bivše podružnice Zveze slovenskih vojakov v Križah, ki je napravila vojnim žrtvam enega najlepših spomenikov na Gorenjskem. Za njim je povzel besedo zastopnik osrednjega odbora tovariš Wagner, ki je posebno naglašal, da vez prijateljstva družni in veže vse bivše bojevnikove vseh dežel in vseh narodov, da stremi naša Zveza zlasti za tem, kakó bi v svoje okrilje sprejela vse bivše vojake brez razlike mišljenja, ter tako kot močna četa fantov in mož pomagala vsem, ki so pomoči najbolj potrebni. Posebno je naglašal, da je le v vzajemnosti in slogi moč in boljša bodočnost našega naroda. Zborovalcem je dalje orisal dosedanje delo organizacije, posebno je poudarjal namen naše Samopomoči. II koncu je seznanil prisotne z našim glasilom in jih pozval, naj se vsi strnejo v močno četo, ker le tako je uspeh zagotovljen. Za njim je povzel besedo tovariš Ciler, ki je opozoril na bedo invalidov in poudarjal, da je naša dolžnost z ramo ob rami stati na braniku za naše najbednejše — invalide. Po govorih so zborovalci odločili, da je za krajevne razmere bolje, ako ostane skupina samostojna, nato so se pa prečitala in sprejela že potrjena pravila ter se je vršila volitev odbora. Za predsednika je bil soglasno izvoljen tovariš Zaplotnik Franc, za odbornike pa tovariši Lončar Franc, Pelicon Leopold, Pičulin Ivan, Primožič Jože, Primožič Simon, Sitar Peter, Slatner Ludvik, Zepič Janez in Zepič Franc; za preglednika pa tovariša Perko Franc in Švab Jože. Nato se je določila članarina in so se vpisovali člani. K besedi se je oglasil še tovariš Pičulin, ki se je v lepem govoru zahvalil prejšnjemu odboru naše podružnice Zveze slovenskih vojakov za veliko delo, ki ga je storil s postavitvijo spomenika, dalje je naglašal zahvalo za izpodbudne besede tovarišev tržiške skupine in tovariša osrednjega odbora ter bodril navzočne, naj ne bo nikogar v naši občini, ki ne bi bil član naše organizacije. Predsednik se je nato še enkrat izsreca zahvalil vsem za udeležbo, posebno predsedniku in tajniku skupine v Trziču, ki je največ pripomogla, da je skupina oživila, dalje pa tudi govorniku osrednjega odbora tovarišu Wagnerju, ki je dal novega ognja in nove izpodbude za naše delo. S tem je bil naš ustanovni občni zbor zaključen. Takoj potem se je sestel novi odbor k prvi seji, na kateri so si odborniki razdelili odborniška mesta.

Devica Marija v Polju. Naša skupina se prav lepo razvija. Tudi članstvo stalno narašča ter se zaveda pomena in potrebe organizacije. Odbor skupine je sklenil, da vpelje skupina za

svoj podporni sklad, s katerim ji bo omogočeno v večji meri podpirati svoje številne revne člane, podporne bloke. Zaradi večje izobrazbe svojih članov bo skupina prirejela prosvetne večere, ki se jih bodo lahko udeleževali tudi nečlani. Prvi prosvetni večer se je po odborovem sklepu že vršil dne 4. aprila t. l. v Ljudskem domu. Predaval je odbornik Zveze bojevnikov tov. Ivan Vertin iz Most o razvoju, pomenu in namenu civilnega in vojnega letalstva. Večer je otvoril in vodil tovariš Lajevec, člani pevci so zapeli nekaj lepih pesmi, med njimi tudi pesem «Oj Doberdob», nakar je tov. Vertin, ki je bil vojni pilot, v poldrugournem predavanju strokovnjaško in temeljito obdelal to, zlasti za nas in naš kraj pomembno predavanje. Okrog 500 navzočnih poslušalcev je predavanju pazno sledilo in ko je predavatelj vpletel tudi namen organizacije bojevnikov, so mu navzočni burno pritrjevali. Predavanje je pojasnjevalo okrog 60 slik, po večini njegovi lastni posnetki v vojni. Priporočamo tudi drugim bratskim skupinam, da si omislijo slične večere, ki zbližujejo članstvo. — Ponesrečeni predsednik naše skupine tov. Hladnik je že toliko okrevaval, da je prišel iz bolnišnice v domačo oskrbo. Želimo mu, da bi skoraj popolnoma okrevaval. — Lista «Bojevnik» prihaja k nam 85 izvodov. — Opozorjamo naše člane na skioptično predavanje tov. Vertina «Grozote svetovne vojne». Predavanje se bo vršilo najbrže v prvi polovici tega meseca. K predavanju vabimo tudi nečlane. Dalje opozorjamo naše člane na oglas našega tovariša Antona Hladnika, trgovca in gostilničarja v Devici Mariji v Polju. Če kje velja, se držimo tu gesla: «Svoji k svojim.»

Ljubljana - Moste. Na velikonočno nedeljo smo priredili skupni članski družinski izlet z Rodetovim avtobusom v Hotedršico. Izlet je zelo lepo uspel ter so bili udeleženci prav zadovoljni. Zato je odbor sklenil, da se vrši prihodnji izlet 21. maja v Cerknico in na jezero. Vožnja tja in nazaj bo okrog 28 Din za osebo. Odhod bo točno ob 12. izpred mitnice na Zaloški cesti. Prijave in prijavnino sprejema tov. Karel Kovič na Zaloški cesti v Mostah najpozneje do 17. maja t. l. «Desnemu krilu» Zveze bojevnikov, ki je pri zadnjem izletu taborilo v gostilni Turk in zbralo za tiskovni sklad 140 Din, posebna pohvala in zahvala. T o v a r i š i , p o s n e m a j t e !

Svibno pri Radečah. Dasi smo najbrže najmanjša in komaj ustanovljena skupina Zveze bojevnikov, se vendar pridno gibljemo. Imamo redne odbore seje, na katerih se posvetujemo zlasti, kako bi pomagali pomoči potrebnim v stiskah in nadlogah. Na seji 19. t. m. smo sklenili, da po zgledu drugih skupin tudi pri nas ustanovimo podporni fond. Sprejeli smo soglasno zadevna pravila in določili prispevek za sklad. — Dne 11. maja poteče pet let, odkar smo postavili spomenik tovarišem, padlim v svetovni vojni. To hočemo dostojno proslaviti dne 7. maja. Pri spomeniku bo slovesnost, pri kateri bo govoril in opravil svečanosti tov. B o n a č, od osrednjega odbora Zveze bojevnikov se slavnosti udeleži tudi tov. M a s i č. Na sporedu imamo petje in žalno igro v šoli. Vabimo že sedaj vse okoliške tovariše, da se slavljia v čim večjem številu udeležijo. — Naša skupina ima naročenih 50 izvodov «Bojevnik».

Trbovlje. V nedeljo 23. aprila smo imeli skupni sestanek zastopnikov skupin Hrastnik, Trbovlje in Zagorje. Skupno sejo je vodil namesto obolelega predsednika Rataja podpredsednik Kolbesen, ki je v uvodnih besedah pozdravil zbrane odbornike, domače in sosednih skupin, in zastopnika osrednjega odbora tov. Wagnerja. Nato so poročali posamezni odborniki o delu skupin in o težavah, ki jih imajo z nabiranjem članov. Poročali so zlasti, da je pri teh skupinah mnogo takih bivših bojevnikov, ki bi tudi radi postali člani, pa zaradi hudih gospodarskih razmer ne morejo. Zato so sklenili, prositi osrednji odbor, naj se članarina osrednjemu odboru vsaj za to leto zniža. Ker je v sedanjih časih težko, da bi se mogli udeleževati sej osrednjega odbora zastopniki vseh treh skupin, sklenejo odborniki, da bo vedno le en odbornik zastopal vse tri skupine pri sejah. Tov. Wagner je sporočil pozdrave osrednjega odbora, se zahvalil tov. podpredsedniku za pozdrav in poročal o stanju organizacije, o «Samopomoči» in «Bojevniku». Daljši razgovor se je razvil o listu in so se o njem čuli nasveti, naj bi bil list po obsegu večji, naj bi vedno poudarjal mirovno misel, razpravljaj o podeželskem pokretu in enkrat prinesel statistiko vsega našega članstva. Določili so se dopisniki in poročevalci za list, in sicer za skupino Trbovlje tov. Kuhar, za Zagorje tov. Pečnik in za Hrastnik tov. Gorjup. V delavskih revirjih se bo za poskušnjo uvedla kolportážna lista, kar bodo oskrbeli navedeni tovariši, ki bodo skrbeli tudi za oglase. — Vse tri skupine bodo stopile med seboj v tovariške stike in se bodo

vršile vsak drugi mesec skupne seje vedno izmenoma pri vsaki skupini. Prirejali bomo tudi skupne izlete, članske sestanke in zabave. Skupina Hrastnik priredi 21. maja zabavo v gostilni ob Savi. Posebne priprave se vrše za tabor na Kumu, ki bo na binškoštni ponedeljek 5. junija. Prva skupna seja pa bo v Zagorju, da se tamošnja skupina čim bolj poživi. Da zagorska skupina ne more dobiti razmaha, so krive predvsem obupne gospodarske razmere, pa tudi nedelavnost prejšnjega odbora in pa dolg pri spomeniku. — Razpravljalo se je dalje tudi o obeh okrožnicah konzorcija lista «Bojevnika». — Posebno pozornost je vzbudilo poročilo tov. Miklavčiča o skupnem podpornem fondu za vse tri skupine. V tem pogledu se je sklenilo, da se izdelajo o tem do prihodnje seje natančni načrti in se bodo pritegnile k sodelovanju tudi druge skupine. Ko sta podala nato tovariša Mislej in Wagner še nekaj pojasnil o «Samopomoči», je tovariš podpredsednik z zahvalo na navzočne zaključil sejo.

Poravnajte naročnino!

Vse naše tovariše pozivamo, da se pri nakupu blaga in v poslovnih zadevah obračajo na tvrdke, ki oglašujejo v našem listu.

Svoji k svojim!

Svoji k svojim!

Za obilen obisk se priporoča

ANTON HLADNIK

trgovina z mešanim blagom
in gostilna

DEVICA MARIJA V POLJU št. 8

FRANC TERNOVIC

GOSTILNA „POD SKALCO“

TRBOVLJE 1

se priporoča vsem tovarišem bojevnikom.

Vsem tovarišem bojevnikom

nudim svojo veliko zalogo otoman, žimnic, spalnih foteljev itd. po izredno znižanih cenah.

Se priporoča

IVAN DOLNIČAR, tapetnik
ŠT. VID NAD LJUBLJANO, nasproti cerkve.

HERMAN KUCHAR

TRBOVLJE 2

Trgovinski vrtnar in
izdelovalec vencev

Lončne rastline, razne sadike, nasadi parkov, vrtov
in grobov.

Cene tovariške.

Mestna hranilnica ljubljanska

v Ljubljani, Prešernova ulica št. 3, s podružnico na
Miklošičevi cesti št. 13 je največja regulativna hrani-
lница v Jugoslaviji.

Ima vlog nad 430.000.000 Din, rezervnih zakladov pa
nad 10.000.000 Din.

Za pupilne naložbe ima sodni depozitni oddelek. Za
varčevanje mladine izdaja domače hranilnike, za
pošiljanje po pošti pa svoje položnice. Za vse vloge
jamči mestna občina z vsem svojim premoženjem in
vso svojo davčno močjo.

Hranilnica kupuje in prodaja tudi devize in valute
najkulantneje. Ta posel opravlja v svoji podružnici
na Miklošičevi cesti. Telefon: centrale št. 2016 in 2616,
podružnice št. 2367. Poštni čekovni račun: centrale
št. 10533, podružnice št. 16138.

Uradne ure za stranke od 8. do 12.

Anton Pavlenc

Splošno mizarstvo. — Zaloga krst.

Trbovlje 2

Tovariške cene.

IVAN BIZOVIČAR

umetni in trgovinski vrtnar

Ljubljana, Kolezijska ulica št. 16

priporoča cenjenemu občinstvu svoje bogato opremljeno vrtnar-
stvo, kakor tudi vence, šopke in trakove. Na razpolago ima večjo
množino dekoracijskih dreves za dvorane in balkone. V zalogi so
tudi cepljene vrtnice, visokodebelne in nizke, v raznih barvah.
Spomladi vsakovrstne sadike najzlahtnejših cvetic in zelenjadi.

Vsa naročila za Ljubljano in izven
nje se izvršujejo točno in solidno.

Cvetličarna v Ljubljani na Miklošičevi cesti št. 7
(palača Vzajemne posojilnice).

Telefon št. 26-68.

Brzjavke: Bizovičar vrtnar Ljubljana.